

ת"פ 12132/10/14 - מדינת ישראל נגד מ י א

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 12132-10-14 מדינת ישראל נ' א

לפני המאשימה: כבוד השופט ד"ר שאול אבינור
מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד אבירן אסבן
נגד
הנאשם: מ י א
ע"י ב"כ עוה"ד ליאת לוינסון ורונה שוורץ

החלטה

א. רקע כללי והשתלשלות ההליכים המשפטיים:

- נגד הנאשם הוגש כתב אישום, האוחז שלושה אישומים, שעיקרו בגין עבירות של החזקת סמים מסוכנים שלא לצריכה עצמית, וכן סחר בהם, בניגוד להוראות פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], תשל"ג-1973 (להלן - פקודת הסמים המסוכנים); כלהלן:
על-פי האמור בעובדות האישום הראשון, ביום 7.1.13 החזיק הנאשם בביתו סמים מסוכנים מסוג חשיש במשקל כולל של 93.99 גרם נטו, שלא לצריכתו העצמית. בנוסף, בעת ששוטרים הגיעו לביתו של הנאשם, הוא ניסה להשמיד ראיות בכך שהשליך חלק מסמים האמורים מחלון ביתו.
על-פי האמור בעובדות האישומים השני והשלישי, במועדים מוקדמים יותר סחר הנאשם בסמים מסוכנים, בכך שבארבע הזדמנויות שונות מכר אצבע חשיש. האישום השני עניינו במכירה שקדמה ליום 8.1.13 בשלושה חודשים לערך, והאישום השלישי עניינו בשלוש מכירות, בתקופה שבין חודש ינואר לבין חודש יוני בשנת 2012.
- עוד בדיון המקדמי הראשון עתרה ההגנה לבדיקה פסיכיאטרית של הנאשם. בהקשר זה ייאמר מיד, ועל כך אין מחלוקת, כי הנאשם - יליד שנת 1976 - הינו בעל עבר נפשי מורכב, הכולל אשפוזים פסיכיאטריים רבים מאז שנת 1998. הנאשם אובחן בעברו כסובל מהפרעות סכיזואפקטיביות, ייתכן על רקע של שימוש בסמים. ואולם, בחוות דעת פסיכיאטרית, שנערכה בשנת 2015 בסמוך לאחר הגשת כתב האישום דנא, נקבע כי אין קשר בין מצבו הנפשי של הנאשם לבין ביצוע העבירות בהן הוא מואשם בתיק זה וכי הוא כשיר לעמוד לדין.
- הדיונים המקדמיים התמשכו, בין השאר בשל העובדה שהנאשם אושפז לתקופה מסוימת על-פי

הוראת אשפוז כפוי, שניתנה על-ידי הפסיכיאטר המחוזי במסגרת סמכויותיו לפי הוראות חוק טיפול בחולי נפש, תשנ"א-1991 (להלן - חוק טיפול בחולי נפש; ר' בפרוטוקול, עמ' 3). עם זאת, בסופו של דבר ועל רקע האמור בחוות הדעת הפסיכיאטרית הנ"ל, התיק הועבר לשמיעת הראיות לפניי.

ב. המשך ההליכים לפניי:

4. עובר למועד שנקבע לשמיעת הראיות לפניי שוב הוצאה הוראת אשפוז בעניינו של הנאשם. בנסיבות אלה ביקשה ב"כ הנאשם, בהסכמת ב"כ המאשימה, כי חלף שמיעת הראיות יישלח הנאשם לבדיקה פסיכיאטרית נוספת, וזאת לצורך בדיקת כשירותו הדיונית (בלבד) נכון לעת הזו (ר' בבקשה מס' 4).

בית המשפט נעתר לבקשה ובסופו של דבר נערכה בעניינו של הנאשם חוות דעת פסיכיאטרית עדכנית (בחודש יולי השנה (2017)). חוות הדעת העדכנית נערכה במסגרת המרכז לבריאות הנפש "שלוותה", בו מאושפז הנאשם כיום מכוח הוראת האשפוז.

5. חוות הדעת העדכנית מפרטת בהרחבה את נסיבותיו של הנאשם ואת ההיסטוריה הרפואית-פסיכיאטרית שלו. בחוות הדעת מובהר, כי בחודש יוני השנה הובא הנאשם למיין שלוותה, לבקשת הפסיכיאטר המחוזי למחוז תל-אביב, וזאת לאחר שהפסיק ליטול את הטיפול התרופתי והחל להשתמש שוב במריחואנה בצורה אינטנסיבית. יתר על כן, בשבועות האחרונים טרם הגעתו למיין נמצא הנאשם באי שקט קיצוני, שבא לידי ביטוי, בין השאר, בהשתוללויות ובצעקות.

6. בחוות הדעת העדכנית מצוין כי עובר לאשפוזו האחרון החמיר מצבו של הנאשם, והוא התנהג באופן חסר שיפוט שאף גרם לפציעה-עצמית משמעותית בכף ידו. כיום, מצבו של הנאשם מאני-פסיכוטי, עם שיפוט ותובנה לקויים. במחלקה אף נצפתה התנהגות איפולסיבית וחסרת שיפוט, שבאה לידי ביטוי בגרימת נזקים שונים, כגון הצתת פלסטיק בכיור השירותים או שבירת מעקה בשירותים. עוד מצוין, כי נוכח מצבו של הנאשם הכוונה היא לפנות לוועדה הפסיכיאטרית בבקשה להאריך את אשפוזו בכפייה, שכן הנאשם זקוק עדיין לטיפול במסגרת אשפוז במחלקה סגורה.

לבסוף, באשר לכשירותו הדיונית של הנאשם נקבע, בסיפא לחוות הדעת העדכנית, כי כיום הנאשם אינו מסוגל להגן על עצמו במשפט, בשל מצבו המאני-פסיכוטי, ועל כן לעת הזו אינו כשיר לעמוד לדין.

ג. עיקר טיעוני ב"כ הצדדים:

7. ב"כ שני הצדדים עתרו לפניי, על רקע מסקנות חוות הדעת העדכנית כאמור לעיל, כי אורה על הפסקת ההליכים נגד הנאשם בהתאם להוראות להוראות סעיף 170(א) רישא לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (להלן - החסד"פ).

8. יחד עם זאת, ב"כ הצדדים נחלקו לפניי בשאלה אם יש מקום שבית המשפט יורה על הוצאת צו אשפוז לפי הוראות סעיף 15 לחוק טיפול בחולי נפש:

ב"כ המאשימה - ביקש להוציא צו אשפוז וזאת נוכח מסוכנותו של הנאשם לעצמו ולסביבתו, כעולה מחוות הדעת העדכנית. ב"כ המאשימה טען עוד כי הנאשם מצוי במצב פסיכוטי פעיל וכי אם לא יינתן צו אשפוז לא תהא לרשויות אכיפת החוק אפשרות לעקוב אחר ההליכים בעניינו.

ב"כ הנאשם - ביקשה להימנע מהוצאת צו אשפוז ולהסתפק בקיומם של ההליכים האזרחיים בהם נקט הפסיכיאטר המחוזי, שבמסגרתם ניתנה כאמור הוראת אשפוז כפוי נגד הנאשם.

9. ב"כ הנאשם הרחיבה בטיעוניה וטענה כי בהוצאת צו אשפוז, במסגרת ההליך הפלילי, היא כדי לפגוע בזכויותיו של הנאשם, משום שניתן להסתפק בחלופה הקלה-יותר של ההליכים האזרחיים, שממילא הפסיכיאטר המחוזי נוקט בהם ושהוכיחו את עצמם עד היום. זאת, בפרט כשכתב האיטום עוסק בעבירות ישנות-יחסית, משנת 2013, כאשר מאז ועד היום לא נפתחו לנאשם תיקים חדשים. בהקשר זה הפנתה ב"כ הנאשם למקרים בהם הופסקו הליכים משפטיים בשל היעדר כשירות דיונית, אך בתי המשפט בכל זאת נמנעו מהוצאת צווי אשפוז (ר' במסגרת בקשה מס' 9).

ד. דין והכרעה:

10. בדיון שלפניי לא נתגלעה מחלוקת הן לעניין סוגיית הפסקת ההליכים בתיק זה והן לעניין סמכותו של בית המשפט להוציא צו אשפוז לנאשם; והמחלוקת בין הצדדים לפניי מתמקדת אך ורק בשאלה אם ראוי ונכון להוציא צו אשפוז כאמור.

11. על-פי הוראות סעיף 15(א) לחוק טיפול בחולי נפש, כאשר "**הועמד נאשם לדין פלילי ובית המשפט סבור... כי הנאשם אינו מסוגל לעמוד לדין מחמת היותו חולה, רשאי בית המשפט לצוות שהנאשם יאושפז בבית חולים או יקבל טיפול מרפאתי**". סעיף 15(ד) לחוק מוסיף וקובע, כי "**בית המשפט לא ייתן צו לטיפול מרפאתי אלא אם כן סבר שאין בכך כדי לסכן את שלום הציבור או את שלום הנאשם**".

הוראות החוק לטיפול בחולי נפש קובעות אפוא כי כאשר נאשם אינו כשיר דיונית, בית המשפט רשאי להוציא צו אשפוז או להסתפק בחלופה החמורה-פחות של טיפול מרפאתי, וזאת במקרה שחלופה כזו לא תסכן את שלום הציבור או את שלום הנאשם.

12. בנפרד מהוראות סעיף 15 לחוק טיפול בחולי נפש, שעניינן בשאלת אשפוזו של **נאשם**, קיימות בחוק הוראות המסמיכות פסיכיאטר מחוזי ליתן הוראת אשפוז כפוי בעניינו של **כל אדם** - ללא קשר לשאלה אם הועמד לדין פלילי אם לאו - וזאת בהתאם לתנאים הנקובים בחוק הכוללים, לבד ממחלת נפש, גם חשש לסיכון פיזי מידי (ר' בהוראות סעיף 9 לחוק); וכן הוראות המסמיכות ועדה פסיכיאטרית - בגדרי התנאים והמגבלות שנקבעו בחוק - להאריך את תקופת האשפוז (ר' בהוראות סעיף 10 לחוק).

13. הנה כי כן, הוראות חוק טיפול בחולי נפש יוצרות שני סוגים של הליכי אשפוז:

האחד, הליך "פלילי" - העוסק בשאלת אשפוז פסיכיאטרי של נאשם.

והשני, הליך "אזרחי" - העוסק בשאלת אשפוז פסיכיאטרי של כל אדם.

14. יש לשים לב, כי מדובר בשני הליכי אשפוז נפרדים ועצמאיים זה מזה: הליך אשפוז פלילי אינו מותנה בכך שקודם לכן ננקט הליך אשפוז אזרחי; ולהיפך: בעצם העובדה שנקט הליך אשפוז אזרחי אין כדי למנוע או לייתר נקיטה בהליך אשפוז פלילי. מכאן, שהאנלוגיה - אותה ביקשה ב"כ הנאשם ללמוד מתחום דיני המעצרים לסוגיה דנא - אינה במקומה, שכן הליך אשפוז אזרחי אינו בבחינת "חלופה שפגיעתה בחירות הנאשם פחותה יותר" להליך אשפוז פלילי.

15. אך מובן הוא, כי ניתן ללמוד מהליך אשפוז אזרחי - כמו גם מטיפולים שנאשם עובר במסגרות

פרטיות - לעניין שאלת מסוכנותו של הנאשם וממילא לעניין שאלת הנחיצות בהוצאת צו אשפוז לגביו. כך, למשל, נעשה בת.פ. 59909-11-15 **מדינת ישראל נ' רימון** (26.1.16), שאליו הפנתה ב"כ הנאשם, שם התרשם בית המשפט כי די בטיפול פרטי אותו קיבל הנאשם דשם כדי להתמודד עם מסוכנותו. יחד עם זאת, כאמור, הליך אשפוז אזרחי אינו בבחינת חלופה להליך אשפוז פלילי.

16. לא זו אף זו: במקרה דנא לא זו בלבד שבהליך האשפוז האזרחי אין כדי להועיל לעמדת ההגנה, אלא שההיפך הוא הנכון. כפי שהסתבר במסגרת הליך האשפוז האזרחי - כעולה מחוות הדעת המעודכנת - מצבו של הנאשם אינו מצב פסיכוטי גרידא, אלא שהנאשם גם מתנהג באופן אימפולסיבי, חסר שיפוט ומסוכן לעצמו ולאחרים. כאמור, הנאשם גרם לעצמו פגיעה משמעותית בכך ידו ובמחלקה התנהג באלימות ובאופן מסוכן, בין השאר בכך שהצית פלסטיק בכיור השירותים.

17. ברור, אם כן, כי עסקינן במקרה מצער, בו הנאשם מצוי במצב פסיכוטי ומסוכן הן לעצמו והן לאחרים. לפיכך, הוצאת צו אשפוז בעניינו של הנאשם דנא הינה חיונית, מתבקשת לטובתו של הנאשם עצמו ואף נדרשת בהתאם לאינטרס הציבורי.

ה. סוף דבר:

18. אשר על כן ולאור כל המקובץ אני מחליט כדלקמן:

(א) במסגרת הוראות סעיף 170(א) רישא לחסד"פ אני מורה על הפסקת ההליכים נגד הנאשם בתיק זה.

(ב) במסגרת הוראות סעיף 15(א) לחוק טיפול בחולי נפש אני מצווה על אשפוזו של הנאשם, במקום שעליו יורה הפסיכיאטר המחוזי.

(ג) הנאשם הואשם בעבירות לפי פקודת הסמים המסוכנים, שעונשן מעל 7 שנות מאסר. יחד עם זאת, ובהתאם למגבלה הנקובה בהוראות סעיף 15(ד1)(2)(א) לחוק טיפול בחולי נפש, תקופת האשפוז המירבית תהא 7 שנים.

(ד) הפסיכיאטר המחוזי מתבקש להודיע לסניגוריה הציבורית ולב"כ המאשימה על מועד הבאת הנאשם בפני הוועדה הפסיכיאטרית, בהתאם להוראות חוק טיפול בחולי נפש.

המזכירות תשלח החלטה זו לפסיכיאטר המחוזי.

תשומת הלב לכך שהנאשם מבקש להיות מיוצג על ידי עורך-דין בהליכים בפני הוועדה הפסיכיאטרית.

ניתנה היום, א' אב תשע"ז, 24 יולי 2017, במעמד הנוכחים.